

1. Referentie

Referentie	Teeboom, T. (2002). <i>Rapport waarschuwende teksten op sigarettenpakjes</i> . Onuitgegeven onderzoeksrapport, Nederlands Instituut voor de Publieke Opinie en het Marktonderzoek (NIPO).
Taal	Nederlands
ISBN	/
Publicatievorm	Onderzoeksrapport

2. Abstract

Dit onderzoek wenst na te gaan of de “nieuwe” waarschuwende teksten op pakjes sigaretten effect hebben op het rookgedrag van jongeren tussen 13 en 18 jaar. Tevens werd onderzocht in welke mate deze jongeren al dan niet de voorkeur geven aan een sigarettenverpakking zonder waarschuwende tekst en in welke mate jongeren bekend zijn met en gebruik maken van de alternatieve (grappige) teksten die over de waarschuwingen heen geplakt of geschoven worden.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Gezondheid
Trefwoord(en)	NIPO, preventie, roken, sigarettenpakjes, waarschuwende teksten

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	Defacto, voor een rookvrije toekomst, Den Haag
Onderzoeker(s)	Teeboom, T. Nederlands Instituut voor de Publieke Opinie en het Marktonderzoek (NIPO) Postbus 247 1000 AE Amsterdam Nederland Tel: +3120/ 522 54 44 Fax: +3120/ 522 53 33 info@tns-nipo.com http://www.tns-nipo.com

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	In hoeverre zijn jongeren bekend met de waarschuwende teksten op de sigarettenpakjes? Hoe beoordelen zij deze teksten? Wat is het effect van de waarschuwende teksten op het kopen van sigaretten door jongeren is? Schrikken de teksten af of is er een verzamelhype ontstaan? Verder wil men weten in hoeverre jongeren alternatieve teksten gebruiken om de waarschuwende teksten te bedekken. Zijn de jongeren bekend met deze teksten? Hoe beoordelen zij deze alternatieve teksten? In welke mate maken zij gebruik van deze teksten?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	Open vragenlijst
Onderzochte groep	De doelgroep bestaat uit rokende en niet-rokende jongeren tussen 13 en 18 jaar oud. In totaal namen 299 jongeren deel aan het onderzoek.
Bereik	/

7. Resultaten

Waarschuwendende teksten	
Bekendheid	Driekwart van de jongeren in de leeftijd van 13 tot en met 18 jaar heeft in de afgelopen periode iets opgemerkt aan de waarschuwendende teksten op pakjes sigaretten of shag. De groep van 13 tot en met 16 jaar geeft vaker aan dat zij een verandering hebben opgemerkt aan de waarschuwendende teksten dan die van de 17 en 18 jaar. Dit is opvallend omdat het percentage rokers in deze leeftijdscategorie lager is dan in de leeftijdscategorie 17- 18 jaar. De mate waarin een verandering is opgemerkt verschilt niet tussen jongens en meisjes. Jongeren die wel eens hebben gerookt menen even vaak dat hen iets is opgevallen aan de waarschuwendende teksten dan jongeren die nooit hebben gerookt (76% versus 75%). Bij de jongeren die iets is opgevallen is bijmeer dan de helft met name de tekst “Roken is dodelijk” bij gebleven. De jongeren die wel eens hebben gerookt of nog roken zijn vaker van de tekstwijziging op de hoogte dan jongeren die nooit hebben gerookt of niet meer roken. Vier van de vijf jongeren weten dat de overheid verantwoordelijk is voor de waarschuwendende teksten op de verpakking.
Beoordeling	De jongeren die weten dat er per 1 mei 2002 andere waarschuwendende teksten op de verpakkingen staan, zijn nogal verdeeld in hun oordeel: circa evenveel jongeren vinden de waarschuwingen overdreven als niet overdreven. Hetzelfde geldt voor wel en niet betuttelend. De waarschuwingen worden vaker als “niet (zo) cool” omschreven dan als “wel cool”. De teksten worden ook vaker niet (zo) leuk gevonden dan wel leuk. Iets meer dan de helft van deze jongeren vindt het een (redelijk) goed idee dat de waarschuwingen op de verpakking staan. Bijna de helft van de 13 t/m 18jarigen verkiest een sigarettenverpakking zonder waarschuwendende tekst boven een verpakking met waarschuwingen. Jongeren van 13 en 14 jaar geven in verhouding iets vaker de voorkeur aan de verpakking met waarschuwendende tekst en 17 en 18 jarigen juist minder vaak dan gemiddeld. Rokers en jongeren die wel eens hebben gerookt geven vaker de voorkeur aan een sigarettenverpakking zonder waarschuwendende tekst dan niet-rokers en jongeren die nog nooit hebben gerookt. De belangrijkste reden voor de keuze voor een pakje met waarschuwendende teksten is “Omdat het goed is om met de risico’s geconfronteerd te worden”. De keuze voor een pakje zonder waarschuwingen wordt om verschillende redenen gemaakt. Het vaakst genoemd wordt de reden “wil niet geconfronteerd / herinnerd worden”, gevolgd door “kent de gevolgen van roken al”, “zonder tekst staat mooier / beter” en “vindt teksten niet leuk”.
Effect	De helft van de 13 tot en met 18jarigen die roken en de waarschuwendende teksten kennen is na het lezen van de waarschuwingen evenveel blijven roken. Circa 3 van de 10 rokende jongeren zijn gestopt of minder gaan roken en slechts 2% is door de waarschuwendende teksten iets meer gaan roken. Vooralsnog lijkt het er op dat de waarschuwendende teksten het rookgedrag niet bevorderen. Bij jongeren van 17 en 18 jaar hebben de waarschuwingen in verhouding het minste effect, zij blijven vaker evenveel roken dan 13 tot en met 18jarigen gemiddeld. Eén derde van de jongeren die de waarschuwingen kennen heeft door het verschijnen van de waarschuwendende teksten op de verpakkingen met leeftijdgenoten over (het effect van) roken op de gezondheid gesproken. Voor 13 en 14jarigen was dit minder vaak een aanleiding om over roken te spreken dan voor de 15 tot en met 18jarigen. Eveneens één derde vindt dat de waarschuwingen aanleiding zijn om leeftijdgenoten te adviseren niet te gaan roken. 13 en 14jarigen delen deze mening vaker dan gemiddeld en 17 en 18jarigen juist minder vaak dan gemiddeld. Rokers en jongeren die wel eens hebben gerookt zijn minder geneigd tot het geven van dit advies dan niet-rokers en jongeren die nooit hebben gerookt.
Verzamelen	Bijna de helft van de jongeren van 13 tot en met 18 jaar die de waarschuwingen kennen hebben wel eens gezien dat leeftijdgenoten de verschillende waarschuwendende teksten sparen. Zelf doen ze dit echter nauwelijks. Het ruilen van een pakje met een waarschuwendende tekst voor een pakje met een andere tekst gebeurt iets vaker dan het sparen maar nog steeds relatief weinig.
Alternatieve teksten en hoesjes	
Bekendheid	Acht van de tien jongeren in de leeftijd van 13 tot en met 18 jaar kennen de hoesjes en/of de alternatieve plakteksten die over de waarschuwendende teksten geplakt of geschoven kunnen worden. Onder de 13 en 14jarigen zijn deze teksten in verhouding het minst bekend. Rokers

	en jongeren die wel eens hebben gerookt kennen deze teksten vaker dan niet-rokers en jongeren die nooit hebben gerookt.
Gebruik	Acht van de tien jongeren die bekend zijn met de alternatieve teksten hebben wel eens gezien dat anderen deze plakteksten of hoesjes gebruikten. Twee van de tien 13 tot en met 18jarigen die wel eens hebben gerookt hebben ooit alternatieve teksten gebruikt om over de waarschuwingen op de pakjes te plakken /schuiven. Eén derde van de 13 tot en met 18jarige jongeren die de teksten kennen heeft gezien dat leeftijdgenoten deze alternatieve teksten sparen.
Beoordeling	Over het plakken of schuiven van de alternatieve teksten over de waarschuwingen zijn de meningen verdeeld. Het gebruik wordt ongeveer even vaak overdreven als niet overdreven gevonden. Verder vinden de ondervraagde jongeren het gebruik ongeveer even vaak cool als niet cool. Hetzelfde geldt voor dom en niet dom. Toch zien 13 tot en met 18jarigen er wel de humor van in, want het gebruik wordt vaker grappig dan niet grappig gevonden. En meer jongeren vinden de teksten vaker leuk dan niet leuk.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

Onder jongeren in de leeftijd van 13 tot en met 18 jaar is de bekendheid van de “nieuwe” waarschuwende teksten op pakjes sigaretten hoog. Zowel onder rokers als niet-rokers gaat de voorkeur nog steeds uit naar een sigarettenverpakking zonder waarschuwende tekst. Uit dit onderzoek blijkt niet dat de waarschuwingen het roken bevorderen. Wel hebben de waarschuwingen naar zeggen van de jongeren enig ‘positief’ effect. Circa 3 van de 10 jongeren beweert (iets) minder te zijn gaan roken na het verschijnen van de waarschuwende teksten op de pakjes. Voor de alternatieve (grappige) teksten die over de waarschuwingen geplakt of geschoven kunnen worden geldt in grote lijnen geldt hetzelfde: de meerderheid van de jongeren is bekend met de alternatieve teksten maar het “gebruik” is beperkt. Sparen doet men de teksten nauwelijks.